

BBABAC – Bacheloroppgave 2023 HØST og 2024 VÅR

Bacheloroppgave

«Do I belong here?» - om barns og foreldres opplevelser tilknytning i etterkant av tilbakeføring

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

Universitetet i Stavanger/14.05.2024

Kandidatnummer: 6013

Antall ord: 9994

Innhold

1. INNLEDNING	2
1.1 Bakgrunn for valg av tema	2
2. TEORI	5
2.1 Sentrale begreper	5
2.2 Tilknytningsteori	6
2.2.1 <i>Kritikk av teorien</i>	8
2.3 Narrativ teori	8
2.3.1 <i>Kritikk av teorien</i>	9
3. METODE	10
3.1 Valg av metode	10
3.2 Datainnsamlingen	10
3.2.1 <i>Innledende søk</i>	10
3.2.2 <i>Systematisk søk</i>	11
3.2.3 <i>Inklusjons og eksklusjonskriterier</i>	12
3.3 Presentasjon av artiklene	13
3.4 Tematisk analyse	14
3.5 Studiens troverdighet	17
4. FUNN OG DRØFTING	18
4.1 Manglende opplevelse av tilhørighet	18
4.1.2 Barns manglende opplevelse av tilhørighet	18
4.1.2 Foreldres manglende opplevelse av tilhørighet	20
4.2 Strategier for å navigere forholdet etter tilbakeføring	21
4.2.1 Barns strategier	21
4.2.2 Foreldrenes strategier	22
5. AVSLUTNING	24
7. LITTERATURLISTE	25

1. INNLEDNING

Denne oppgaven handler om barns og foreldres opplevelse av tilknytningen og relasjonen mellom dem etter omsorgsovertakelse med påfølgende tilbakeføring. Tilbakeføring er prosessen der vedtak om omsorgsovertakelse oppheves, og barnet flytter tilbake til sine biologiske foreldre (Sundt, 2016, s. 541). I denne oppgaven referer «barn» til barn 0-18 som har opplevd omsorgsovertakelse. Jeg bruker også «barn» når jeg henviser til informantene i studiene, selv om informantene var over 18 år på tidspunktet studiene fant sted. «Forelder» referer her til biologiske foreldre. Fosterhjem i denne oppgaven defineres som private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter lov om barnevern 18. juni 2021 nr. 97 § 9-1.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Tilbakeføring er ofte på dagsorden i samfunnsdebatten. Omsorgsovertakelser i regi av det norske barnevernet er blant sakene som engasjerer kommentarfeltene mest. Enkelt saker har generert nyhetsartikler, internettkampanjer og press fra andre nasjonalstater (Falch-Eriksen & Skaaden, 2020, s. 10). Eksempelvis ble det nylig produsert en indisk storfilm om en norsk barnevernssak der en indisk familie opplevde omsorgsovertakelse (Bufdir, 2023).

Det biologiske prinsipp, som fremmer at oppvekst med biologiske foreldre er det beste for barn (Kojan, 2023, s. 205), står sterkt i både nasjonal og internasjonal rett. Prinsippet kommer til uttrykk i artikler og paragrafer i eksempelvis Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), Grunnloven og barnevernsloven. EMKs rettssetning om gjenforeningsmålet knesetter at nasjonale myndigheter aktivt skal legge til rette for gjenforening av familier som har opplevd omsorgsovertakelse (Sandberg, 2023, s. 38). Norge har ratifisert EMK, og har dermed forpliktet seg til å følge bestemmelsene i den. Likevel har Norge også tapt flere saker i Den europeiske menneskerettighetsdomstol i Strasbourg (EMD) på bakgrunn av brudd på EMK artikkel 8 (NOU. 2023, 7, s. 25). EMK artikkel 8 fastslår prinsippet om at retten til respekt for privatliv og familieliv kun kan innskrenkes i gitte tilfeller (NOU. 2023, 7, s. 37). Bruddene på artikkel 8 gjelder i hovedsak at Norge ikke har oppfylt kravet om «nødvendighet» og at saksbehandlingen ikke har vært rettferdig (NOU. 2023, 7, s. 38). Norge er dermed blitt kritisert for å ikke ha ført saksbehandling som er forenelig med gjenforeningsmålsettingen (Sandberg, 2023, s. 78). Norske myndigheter har blant annet vektlagt barnets tilknytning til nye omsorgsgivere tyngre enn tilknytningsbånd til de biologiske foreldrene i saker der omsorgsovertakelsen opprettholdes (Kojan, 2023, s. 24). I etterkant av dommene i EMD uttalte Høyesterett i en storkammeravgjørelse i 2020 at gjenforening av barn og foreldre er den overordnende

målsettingen til det norske barnevernet samt at staten har en positiv plikt til å jobbe aktivt for at barn-forelder relasjonen opprettholdes (Sandberg, 2023, s. 236).

I Norge plasseres barn utenfor hjemmet jf. bvl. §§ 3-1 (frivillig), 4-1 til 4-4 (akutt) og 5-1 (omsorgsovertakelse). 85 % av barn i fosterhjem har vedtak om omsorgsovertakelse (Bufdir, u.å). Dette betyr at de fleste barn i det norske fosterhjemssystemet har gått i omsorgssituasjoner som faller inn under ett eller flere av vilkårene i bvl. § 5-1 bokstav a-g). Disse vilkårene handler om alvorlige mangler i omsorgssituasjonen (bvl. § 5-1 a), at foreldrene ikke ivaretar barnets helse (bvl. § 5-1 b), at barnet mishandles (bvl. § 5-1 c), at foreldrenes evner har stor negativ påvirkning på barnets helse og utvikling (bvl. § 5-1 d) eller at det er overveiende sannsynlig at barnet vil komme i en situasjon som beskrevet i bvl. 5-1 a-d (Barnevernsloven, 2023 § 5-1). Barnevernslovens § 5-1 bokstav g beskriver at et av vilkårene for omsorgsovertakelse er at barnet, med foreldrenes samtykke, har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år. Tilknytningen til den nye familien vektlegges, og hensynet ligger i en vurdering av om barnet vil få alvorlige problemer av å flytte tilbake til foreldrene (Sandberg, 2023, s. 173). Begrepet «tilknytning» dukker opp flere steder i den nyeste versjonen av loven samt i forarbeider og lovkommentarer, særlig i sammenheng med omsorgsovertakelse.

Enkelte hevder at barnets tilknytning til foreldre, fosterforeldre og miljø er såpass avgjørende for barns liv og utvikling at dette alltid skal vektlegges i vurdering av tilbakeføring (Bunkholdt, 2023, s. 276). Hvis vi sammenligner Norge med land som England og USA, viser forskning at tilknytningen mellom barn og deres omsorgspersoner står spesielt sterkt i det norske barnevernet (Kojan, 2023, s. 153).

Tidligere forskning på gjenforening indikerer at tilbakeførte barn har større risiko for langsiktige atferdsproblemer sammenliknet med barna som forblir i fosterhjem (Miranda et al., 2019, s. 395). Disse atferdsproblemene kan ta form av sosial tilbaketrekning, somatiske plager og engstelig/deprimert atferd (Lau et al., 2003, s, 351-356). Disse funnene knyttes til blant annet opplevd stress i gjenforeningsprosessen og at barna har dårlig tilgang på mental helsehjelp (Lau et al., 2003, s, 351-356).

Tilknytning virker å ilegges stor vekt i barnevernets praksis og er synlig både i faglitteratur, lovgivning og diverse offentlige dokumenter. Samtidig har Høyesterett understreket at det skal være et sterkt fokus på tilbakeføring. Dette gjør meg nysgjerrig på hva forskning kan forteller oss om tilknytningen barn har til sine biologiske foreldre etter tilbakeføring. I denne bacheloroppgaven ønsker jeg dermed å se på hva tidligere forskning forteller oss om hvordan

barn og foreldre opplever gjenforening etter opphold i fosterhjem. Formålet er å få frem mer kunnskap om effekten av omsorgsovertakelse og tilbakeføring, og barns og voksnes opplevelse av hvordan disse prosessene påvirker tilknytningen mellom dem. Problemstillingen i denne oppgaven lyder derfor slik:

Hva viser tidligere forskning om hvordan barn og biologiske foreldre opplever barnas tilknytning til foreldrene etter tilbakeføring fra en fosterhjems plassering?

Begrepet «tilknytning» viser her også til kvaliteten på relasjonen mellom barna og foreldrene, og «tilbakeføring» i denne konteksten favner også om de familiene som har opplevd tilbakeføring etterfulgt av ny omsorgsovertakelse.

Jeg fant flere kvantitative studier som forsket på effekten fosterhjemsopphold og tilbakeføring kan ha på barns tilknytning og generelle helse og livsløp. Problemstillingen min fordrer derimot kvalitative studier som kan gi innsikt i subjektive erfaringer. Flere studier fastslår at vi har lite forskningsbasert kunnskap om tilbakeføring og det emosjonelle klimaet i familier som gjenforenes (Aamodt, H., A. & Olkowska, A., 2022, s. 221). Vi mangler forskning på ustabiliteten tilbakeføring kan medføre for barn, og hvordan barn-forelder forholdet kan kollapse selv etter gjenforening (Andersson, 2018, s. 633). Tidligere forskning identifiserte også behov for mer kunnskap om hvordan tilbakeføring påvirker barnas tilknytning (Miranda et al., 2019, s. 401). Dette kunnskapshullet ble tydelig for meg i litteratursøksfasen. Jeg ønsker av den grunn å belyse hvordan funnene mine kan bidra til å skape en forståelse av hvordan omsorgsovertakelser og tilbakeføringer påvirker forholdet mellom barn og foreldre i lys av relevant teori.

2. TEORI

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for sentrale begreper i oppgaven og presentere oppgavens teoretiske perspektiver. Begrepene som defineres er tilknytning, indre arbeidsmodeller, relasjonskompetanse, tilknytningsatferd, utviklingsstøtte og identitetskonklusjoner.

I denne oppgaven har fokuset vært på tilknytningsteori og narrativ teori. Andre teorier og modeller kunne også vært relevante å trekke inn. Maslows behovspyramide kunne blitt brukt til å utforske barna og foreldrenes ulike behov, og hvordan tilbakeføring kan sees i lys av disse. Bronfenbrenners bioøkologiske modell kunne blitt tatt i bruk i analysen av hvordan opplevelsen av tilbakeføring og tilknytning påvirkes av de ulike systemene i modellen. Denne bacheloroppgaven er en forholdsvis liten oppgave, dermed avgrenser jeg meg til to teorier.

Jeg starter med å definere begrepene, deretter redegjør jeg for tilknytningsteori og narrativ teori.

2.1 Sentrale begreper

«*Tilknytning*» er et psykologisk begrep som beskriver forholdet barn har til sine foreldre. Psykologforeningen definerer begrepet som en medfødt evne til å søke og oppholde seg i nærheten av én eller noen få voksne, og slik sikre egen trygghet og overlevelse» (Sandberg, 2023, s. 243). Tilknytning defineres også som en affektiv forbindelse en person danner til en annen person, som forener dem over avstand og tid (Brandtzær, Smith & Torsteinson, 2011, s. 19). Jeg liker denne definisjonen fordi den inneholder elementene «avstand» og «tid». Disse elementene er høyst relevante ettersom oppgaven ønsker å utforske forholdet mellom barn og foreldre som har opplevd å bli fraskilt over avstand og tid.

«*Indre arbeidsmodeller*» er en samling av tanker, følelser og handlingsberedskap som skapes i forbindelse med barns tidlige samspillserfaringer med omsorgsgivere (Bunkholdt, 2022, s. 54).

En persons mulighet og evne til å knytte seg til andre mennesker, sees i sammenheng med «*tilknytningskvaliteter*» (også «*tilknytningsstiler*»). Den amerikansk-canadiske psykologen Mary Ainsworth studerte dette på 1970-tallet, og utformet fire klassifikasjoner for tilknytningskvaliteter (Bunkholdt, 2023, s. 55). Disse beskrives nærmere under *tilknytningsteori* lenger nede i kapittelet. Tilknytningskvalitetene sier noe om barns evne til å knytte seg til andre mennesker, det er dette vi kaller «*relasjonskompetanse*» (Bunkholdt, 2023, s. 55).

«*Tilknytningsatferd*» er atferd som søker å fremme tilknytning, eksempelvis utviser små barn tilknytningsatferd hvis de gråter når omsorgspersonen forlater rommet (Jacobsen, 2016. 131).

«Utviklingsstøtte» på den andre siden er omsorgsgiveres atferd ovenfor barnet. Omsorgspersoner som er utviklingsstøttende, er positivt engasjert i barnet ved å se det, forstå barnets signaler og respondere på disse slik at barnet føler seg sett, forstått og ivaretatt (Bunkholdt, 2023, s. 177).

«Identitetskonklusjoner» er konklusjonene vi trekker om oss selv ut fra begivenhetene eller historiene vi er en del av (Eide & Nordenhof, 2014, s. 40). Disse identitetskonklusjonene knyttes til historiene vi forteller om oss selv, men også historiene andre forteller om oss. Sammen danner historiene et bilde som er med oss når vi beveger oss ute i verden, og som vi handler ut ifra (Eide & Nordenhof, 2014, s. 40).

Videre vil jeg redegjøre for tilknytningsteori og narrativ teori, hvorfor jeg har valgt disse og noe av kritikken som rettes mot dem.

2.2 Tilknytningsteori

Hvis et teoretisk rammeverk er tydelig til stede i problemstillingen, bør denne teorien også være tydelig til stede i oppgaven (Aveyard, 2019, s. 38). Den norske sosialantropologen Cato Wadel definerte en teori som et «utsagn som ordner en mengde fakta» (Dalland, 2020, s. 203). Teorier kan hjelpe oss med å orientere oss i den tilgjengelige kunnskapen. Tilknytning er et sentralt begrep i problemstillingen, dermed mener jeg det blir naturlig å trekke inn tilknytningsteori. Et annet argument for å bruke tilknytningsteori er kunnskapshullet i barnevernet på dette temaet. I 2021 ble det oppnevnt et utvalg i statsråd som skulle vurdere rettssikkerhetsstyrkende tiltak i barnevernets arbeid. Utvalgets funn ble presentert NOU 2023: 7 «Trygg barndom, sikker fremtid». Mangel på kunnskap om tilknytning ble trukket frem som ett av hovedbudskapene i innspill fra privatpersoner til utvalget (NOU 2023: 7, s. 34).

Den britiske barnepsykiateren og psykoanalytikeren John Bowlby ansees som opphavsmannen til tilknytningsteorien (Jacobsen, 2016, s. 131). Teorien forklarer hvordan spedbarn er biologisk programmert til å etablere nære bånd til omsorgsgivere, samtidig kan vi si at den ikke er biologisk, fordi omsorgsgiverne ikke nødvendigvis må ha biologiske bånd til barnet (Bunkholdt, 2016, s. 54). Ainsworth videreutviklet teorien ved å kategorisere tilknytning inn i ulike stiler basert på kvaliteten av tilknytningen. Disse stilene er utrygg, trygg og desorganisert. Utrygg tilknytning deles inn i to underkategorier: organisert ambivalent og organisert engstelig og avvisende (Bunkholdt, 2023, s. 55). Barn med trygg tilknytning utvikler blant annet evne til å regulere egne følelser. De med en av de utrygge tilknytningsstilene tenderer til å utvikle strategier for å sikre oppmerksomhet og omsorg fra omsorgsgiverne sine. Utrygge, ambivalente

barn skaper trygghet gjennom overspill, blant annet bruker de voldsomme følelsesuttrykk for å få oppmerksomhet. Disse barna utvikler relasjonskompetanse, men kan slite med å finne gode måter å skaffe seg utviklingsstøtte på. De med utrygg, engstelig, unnvikende tilknytning underspille egne behov og følelser for å overleve med omsorgspersoner som provoseres av barnets følelsesliv. Dermed skaper barna trygghet gjennom avstand. Disse barna har ikke fått tilstrekkelig utviklingsstøtte og har lav relasjonskompetanse (Bunkholdt, 2023, 56). Trygg tilknytning og de to utrygge tilknytningsstilene har til felles at de betegnes som organiserte. Dette fordi barna med disse tilknytningsstilene utvikler strategier tilpasset en fast type samspill med omsorgsgivere (Bunkholdt, 2023, s. 56). Barn med desorganisert tilknytning lever i et uforutsigbart samfunn, og har dermed ikke mulighet til å lage seg slike strategier. Omsorgsgiverne har ofte selv vært ofre for vold og overgrep, og skaper et kaotisk omsorgsmiljø ved å være utilgjengelige, ustabile og uforutsigbare. Barna lever med frykt uten løsning, og har i sterk grad manglet utviklingsstøtte med påfølgende lav relasjonskompetanse (Bunkholdt, 2023, s. 56). Trygg tilknytningsstil hjelper individer med å utvikle trygge forhold og øker sjansen for at de utvikler et støttesystem rundt seg (Miranda et al., 2019, s. 395). Dette støttesystemet vil bestå av andre mennesker personen har klart å lage gode forhold til basert på tillitt og trygghet. Utrygge tilknytningsstiler forbindes med økt risiko for psykisk uhelse, depresjon, angst og vanskeligheter med å opprettholde forhold i personens livsløp samt atferdsproblemer (Miranda et al., 2019, s. 396). Slike atferdsproblemer kan være antisosial atferd som mobbing (Killén, 2019, s. 69).

Tilknytningsteori og -forskning har hatt stor innflytelse innen felt der barns behov, omsorg for barn og familiefungering er i fokus. Eksempelvis førte Bowlbys argumenter for skadeligheten av forelder-barn separasjon til endringer i sykehuspraksis slik at spedbarn nå blir værende med mor direkte etter fødselen fremfor å legges i et separat rom med andre spedbarn (Forslund mfl., 2022, s. 3). Tilknytning hevdes å være den mest grunnleggende milepælen i barnets 4-5 første leveår. Det hevdes også at tilknytningsvansker kan legge grunnlag for tidlig innsats fra hjelpeapparatet (Helgesen, 2021, s. 166-168). Ifølge tilknytningsteori er de første leveårene er særdeles viktige, samtidig påvirkes kvaliteten på et individs tilknytning også av forhold i nåtiden (Gulbrandsen, 2017, s. 45). Moderne forskning på tilknytningsutvikling og fosterhjemssystemet indikerer at opphold i fosterhjem kan påvirke tilknytningsstilen til tidligere fosterhjemsbarn (Miranda et al., 2019, s. 395).

2.2.1 Kritikk av teorien

Tilknytningsteoriens stilling i det norske barnevernsfeltet og den generelle aksepten av tilknytning som en vesentlig del av barns utvikling og voksne liv gjør at jeg mener denne teorien er høyst relevant for oppgaven min. Tilknytningsteori er en av hovedtilnærmingene barnevernet har for å forstå relasjonen mellom foreldre og barn, teorien kan nærmest betegnes som en doxa innen barnevernsfeltet. Altså en udiskuterbar, ubestridt og uimotsagt idé eller verdi som legger føring hvordan aktører i et gitt felt handler og tenker (Kojan, 2023, s. 69). Tilknytningsteoriens sterke stilling er et argument for at vi skal søke å forstå argumentene mot den, for bedre utøvelse av teorien. Eksempelvis var tilknytningsteori også et av opphavene til morspresumpsjonen. Dette er tanken om at biologisk mor alltid er barnets viktigste tilknytningsperson, senere forskning har gitt ny kunnskap om foreldreskap som viser at denne presumpsjonen ikke er holdbar (Kojan, 2023, s. 47).

Tilknytningsteori kan også sies å begrenses av at den ikke uten forbehold kan overføres til mennesker som vokser opp i kulturer der kjærlighetsuttrykk, normer og regler for oppførsel og verdenssyn fortone seg på andre måter enn i kulturen Bowlbys utviklet den i. Noen forskere argumenterer blant annet for at trygg tilknytning kan se ulikt ut i ulike kulturer (Choate & Tortorelli, 2022, s. 3). Denne kritikken er relevant også i norsk kontekst. Det norske barnevernet er flerkulturelt, og barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i fosterhjemssystemet (Bufdir, u.å). Videre kritiseres teorien også for å tillegge tidlige tegn på tilknytning for stor prediktiv kraft (Skivenes & Skramstad, 2015, s. 811). Det legges også for liten vekt på individuelle forskjeller, dermed kan fagfolk bli blinde for foreldres evne til forandring (Killén, 2019, s. 73).

2.3 Narrativ teori

Den andre teorien jeg har valgt er *narrativ teori*. «Narrativ» defineres av den amerikanske psykologen Jerome Bruner som noe som er «... sammensatt av unike sekvenser av begivenheter, mentale tilstander og hendelser som involverer mennesker.» (Jansen, 2013, s. 31). Bestanddelene i et narrativ, hvis vi følger Bruners definisjon, «... har ikke liv eller mening i seg selv. Meningen gis som følge av deres plassering i en tidsmessig sekvens som igjen skaper en helhet.» (Jansen, 2013, s. 31).

Historiene som individer konstruerer gjennom narrativer reflekterer personens mentale tilstand samt gir innblikk i personens unike perspektiv, følelser og verdenssyn (Frolli et al., 2023, s. 2). Narrativene som barn og foreldre utvikler sammen, sees på som en fundamental prosess der barn organiserer og skaper mening av sine erfaringer (Tjersland et al., 2022, s. 227). I løpet av

analysen oppdaget jeg at flere av de relevante resultatene i forskningsartiklene handlet om at barna og foreldrene søkte og/eller skapte mening rundt gjenforeningsopplevelsen. I problemstillingen min er jeg ute etter opplevelsene til barna og foreldrene, narrativ teori kan dermed brukes til å analysere informantenes fortellinger.

Narrativ teori har fokus på at vi mennesker konstruerer mening (Jansen, 2013, s.19). Narrativer handler både om hvem vi er og hva som skjer i livene våre, vi forteller historier om livene våre for å gjøre verden mer begripelig (Jansen, 2013, s. 27-28). Bruner er betydningsfull innen narrativ teori, og hevdet blant annet at mennesker lager historier som forklarer det som bryter med det «kanoniske» (Jansen, 2013, s. 28). Som én av to sentrale komponenter i narrativ teori gir dette teorien en fortolkende dimensjon (Frolli, 2023, s. 3). Det kanoniske er det som er selvfølgelig, det vanlige vi ikke tenker over, eksempelvis at det er vanlig å vokse opp med biologiske foreldre (Jansen, 201, s. 28). Barn og foreldre som bor sammen vil sannsynligvis ikke bli spurt om hvorfor de gjør det. Når noe skjer i livet som bryter med det som er selvfølgelig, eksempelvis at en forelder mister omsorgen og at barnet tas ut av hjemmet, vil det kreve en forklaring. Teoriens andre sentrale element er den «narrative skapelsen av selvet» (Frolli, 2023, s. 3). Her brukes narrativer til å forme individets subjektive identitet (Frolli, 2023, s. 3).

Oppfatningen av hva et narrativ er, spriker i flere retninger, i denne oppgaven fokuseres det på Bruners teori om hvordan historier brukes til å beskrive det avvikende og tolke egne opplevelser (Jansen, 2013, s. 28).

2.3.1 Kritikk av teorien

En av fallgruvene med narrativ teori er at vi blir blind for diskursene, for betydningen sosiale strukturer og rådende diskurser har for fortellingene våre (Jansen, 2013, s. 43). Narrativ teoris fokus på subjektive opplevelser kan gjøre at vi går glipp av eksempelvis den kulturelle konteksten (Jansen, 2013, s. 43). Hvis jeg hadde hatt plass til flere teorier i denne oppgaven kunne eksempelvis Bronfenbrenners bioøkologiske modell bidratt til å adressere denne potensielle svakheten. I tillegg er narrativ teori et svært mangfoldig felt med mange ulike forståelser av «narrativ» slik at det kan bli utydelig hvilken forståelse som ligger til grunn (Jansen, 2013, s. 43). «Narrativ» brukes i en rekke disipliner, dette gjør at vi ikke har en enighet blant forskere rundt definisjonen av begrepet (Roscoe, Carson & Madoc-Jones, 2010, s. 50). Dette er hovedårsaken til at jeg velger å ikke utdype mer for de ulike forståelsene av narrativ teori, men bruker Bruners tilnærming i denne oppgaven.

3. METODE

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for metodearbeidet.

3.1 Valg av metode

Denne oppgaven benytter litteraturstudie som metode. En litteraturstudie er en systematisk og helhetlig studie og tolkning av litteratur som omhandler et spesifikt spørsmål (Aveyard, 2019, s. 2). Jeg vil belyse problemstillingen ved hjelp av tre forskningsartikler. Jeg har valgt denne metoden fordi litteraturstudier bruker tidligere forskning, og min problemstilling handler om tidligere forskning. Problemstillingen kunne også blitt belyst med en studie med empiriske intervju, men dette ville vært mer tidkrevende enn denne bacheloroppgaven tillater. Samtidig innebærer slike studier etiske og personvern hensyn som kan være uegnet for bachelorstudiet. En styrke ved å se på tidligere forskning er læringen som kan utledes av prosessen. En kan lære å finne og bruke litteratur i ulike sammenhenger, samtidig som en kan forbedre evnen til kritiske vurderinger av tekster, en kompetanse som kan være nyttig i mange yrker (Petersson, 2021, s. 25). Ved å se på hva tidligere forskning sier om et gitt tema kan en også identifisere kunnskapshull. I tillegg kan litteraturstudier skape grunnlag for å fortsette egen forskning (Tjora, 2021, s. 148).

3.2 Datainnsamlingen

Et litteratursøk er arbeidet som gjøres for å skaffe litteratur til en litteraturstudie (Thidemann, 2019, s. 81). Jeg vil nå gå gjennom fremgangsmåten jeg har brukt for å finne relevante forskningsartikler. Thidemann beskriver en strategi for datainnhenting i seks trinn: 1. operasjonalisere problemstillingen, 2. velge databaser, 3. bestemme søkeord, 4. gjennomføre søket, 5. evaluere søket og 6. dokumentere søkestrategien. Jeg vil beskrive mine innledende søk før jeg går videre til å redegjøre for hvordan jeg utførte de seks trinnene.

3.2.1 Innledende søk

Innledende litteratursøk er behjelpelige for å få oversikt over litteratur og forskning på et gitt tema (Thidemann, 2019, s. 81). Bevisst tilfeldig søking er en søkestrategi som kan brukes i idéfasen, men som også kan være behjelpelig underveis hvis man møter på en vegg i litteratursøket eller ved perspektivendring (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 120). Jeg visste allerede hva jeg ønsket å finne ut av da jeg satte i gang med litteratursøket, men jeg gjorde et bevisst tilfeldig søk i A-tekst i idéfasen for å få se hva rørte seg i mediebildet og samfunnsdebatten som angikk temaet mitt. Jeg brukte blant annet «Snøballmetoden» i de senere stadiene av litteratursøket. Denne metoden går ut på at man går inn i litteraturlisten i bøker og artikler for å lete etter relevante forskningsartikler som kan tas i bruk i en oppgave (Dalland,

2020, s. 151). Denne strategien gav ikke uttelling i forhold til de tre forskningsartiklene jeg analyserer i denne oppgaven, men utledet diverse annen relevant forskningslitteratur.

3.2.2 Systematisk søk

Systematiske litteratursøk må planlegges, begrunnes, dokumenteres og være etterprøvbare (Thidemann, 2019, s.82). Første trinn er å «operasjonalisere problemstillingen» for å få den så presis og søkbar som mulig (Thidemann, 2019, s. 82). Jeg brukte et PICO-skjema til å presisere problemstillingen. PICO-skjemaet har fire deler, Population (hvem), Intervention (hva), Comparison (sammenlikning) og Outcome (konsekvens) (Thidemann, 2019, s. 82-83). Med PICO-skjemaet fikk jeg delt inn problemstillingen, og definert søkeord. Eksempelvis valgte jeg «barn» og «foreldre» som hovedbegrep i P. Dermed måtte jeg ha søkeord som var knyttet til disse gruppene.

Tabell 1. PICO-skjema

(P) Population/Patient/Problem	(I) Intervention	(O) Outcomes
Barn som har vært plassert i fosterhjem og biologiske foreldre	Grupper som har opplevd tilbakeføring/gjenforening	Se hvordan barn og foreldre opplever at omsorgsovertakelse og tilbakeføring påvirker tilknytningsutvikling og -stil
Barn*	Tilknytning*	Erfaring*
Ungdom	Tilbakeføring	Perspektiv
Barnevern	Gjenforening	Barns erfaring*
Fosterhjem		Opplev*
Foster*		
Foreld*		
Child*	Attachement*	Experience*
Foster*	Return	Child perspective
Parent*	Reunification	Child* experience*
		perspective

(Fritt etter Thidemann, 2019, s. 84).

Neste steg ble å velge ut databaser å søke i, her ble det viktig å identifisere databaser som kunne være relevante for problemstillingen (Thidemann, 2019, s. 85). Jeg valgte å fokusere på databasene Oria, Idunn og Google Scholar, etter tips fra forelesere og fordi mange av treffene i Oria førte meg til Idunn. Jeg gjorde også noen søk i Academic Search Premier, Scopus og SocINDEX with Full Text. Disse databasene fant jeg i Orias databaseliste for sosialfag og barnevern, men søkene utledet ingen relevante resultater.

Videre ble PICO-skjemaet brukt til å bestemme søkeord. Eksempelvis valgte jeg å bruke søkeordet «foster*» under P i skjemaet, fordi det var hensiktsmessig i forhold til problemstillingen. Søkeordene ble brukt i databasene for søk med friteks. Søkeord i fritekst gjør

at databasen leter etter ordene i flere felt samtidig. Dette var nyttig for å fange opp artikler med titler knyttet til informantens utsagn fremfor nøkkelbegreper som «tilbakeføring». Jeg søkte både på engelsk og norsk. Et av hovedbegrepene mine var «tilbakeføring». Dermed ble «tilbakeføring» og «reunification» brukt i søkene, men også synonymene «gjenforening» og «return». Dette var behjelpelig da jeg oppdaget at forfatterne valgte ulike begrep, særlig i de engelskspråklige artiklene. Ettersom jeg søkte med sammensatte søkeuttrykk brukte jeg parenteser rundt søkeordene som hørte sammen på norsk og engelsk, og skilte ordene med OR og AND. Jeg brukte også trunkering, eksempelvis skrev jeg «foster*» fremfor «fosterbarn».

I løpet av søkeprosessen ble det tydelig for meg at jeg måtte justere problemstillingen. Innledningsvis var jeg bare ut etter barns opplevelse av tilknytningen til foreldre de var blitt gjenforent med etter opphold i fosterhjem. Denne problemstillingen avledet få relevante artikler. Dermed utvidet jeg problemstillingen slik som beskrevet i kapittel 1.

Til sist dokumenterte jeg søkehistorikken min inn i en tabell inspirert av Thidemann (Thidemann, 2019, s. 89). Under følger et utsnitt av søkene som utledet forskningsartiklene oppgaven baseres på. Se Vedlegg 1 for en komplett oversikt.

Tabell 2. Søkehistorikk

Database	Søkedato	Søk nummer	Søkeord og ordkombinasjon	Avgrensning	Antall treff	Leste abstract	Leste artikler	Artikler inkludert
Idunn	20.01	4	Barnevern, tilbakeføring	2018-dd	23	1	1	1
Oria, Norsk fagbibliotek	03.04	18	(barn OR child*) AND (erfaring OR experience) AND (gjenforening OR reunification) AND foster*	Artikkel, Fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024	85	10	2	1
Oria, Norsk fagbibliotek	07.04	19	(barn OR child*) AND (gjenforening OR reunification) AND foster*	Artikler, Fagfelleverderte tidsskrift, 2017-2018	90	20	7	1

3.2.3 Inklusjons og eksklusjonskriterier

For å avgrense mengden litteratur formulerte jeg inklusjons- og eksklusjonskriterier. I tråd med retningslinjene fra universitetet avgrenset jeg meg til fagfelleverderte forskningsartikler publisert til og med 2018. Artiklene skulle være på språk jeg behersker (norsk, dansk, engelsk

og svensk) og ha IMRaD-struktur. Ettersom problemstillingen min søker å finne informasjon om subjektive opplevelser, var det viktig at jeg fant kvalitative kilder. Innledningsvis ønsket jeg å fokusere på studier satt i en norsk kontekst, da litteratursøkene gav lite uttelling valgte jeg å åpne for studier utført i andre land også.

Tabell 3. Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Forskningsartikler	Ikke forskningsartikler
Fagfellevurdert tidsskrift	Kilder som ikke er fagfellevurdert
2018-2024 (senere 2017-2024)	Eldre enn 2018 (senere 2017)
Kvalitative studier	Kvantitative studier
Norsk, engelsk, svensk, dansk	Andre språk
Med IMRaD-struktur	Uten IMRaD-struktur

3.3 Presentasjon av artiklene

Denne oppgavens empiri utledes fra tre forskningsartikler. Disse presenteres under i form av sammendragmatriser inspirert av modellen i Helene Aveyards bok om litteraturstudier (Aveyard, 2019, s. 136).

Tabell 4. Artikkel 1.

Referanse	Aamodt, H. A. & Olkowska, A. (2022). «Det er som om det er naboens barn som er på besøk» - en diskursiv analyse av mødres følelsesmessige erfaringer med tilbakeføring etter en omsorgsovertakelse. <i>Tidsskrift for psykisk helsearbeid</i> . 19(4). s. 212-225. https://doi.org/10.18261/thp.19.4.2
Hensikt	Utforske omsorgsovertakelse fra foreldreperspektivet med fokus på tilbakeføring av barn. Hensikten i artikkelen er å synliggjøre relasjonelle belastninger som følger etter en omsorgsovertakelse.
Metode	Kvalitative intervjuer med foreldre som har opplevd omsorgsovertakelse og tilbakeføring
Resultater/Funn	Mødrene rapporterer at de opplever emosjonelle utfordringer etter tilbakeføring. Flere av mødrene forteller om en følelse av avstand, tap av morskjærighet og at barnet oppleves som fremmed.
Relevans	Selv om denne kvalitative studien er liten og ikke kan generaliseres, er den relevant fordi den gir et innblikk i hvordan disse mødrene har opplevd gjenforening med barna som har hatt opphold i fosterhjem. Vi kan ikke anta at barna har lignende reaksjoner og følelser i forhold til gjenforeningen, men det er nærliggende å tenke at barna kan plukke opp mødrenes komplekse forhold til tilbakeføringen. En svakhet i forhold til problemstillingen i denne oppgaven er at årsaken til den opprinnelige omsorgsovertakelsen ikke kommer tydelig frem, med unntak av for én informant.

Tabell 5. Artikkel 2.

Referanse	Andersson, G. (2018). Relationship to parents in adulthood with a bakground of out-of-home care in childhood. <i>Child & Family Social Work</i> , 23. s. 633-639. https://doi.org/10.1111/cfs.12454
Hensikt	Forstå forholdet barn som har vært plassert utenfor hjemmet har til sine foreldre i voksen alder.
Metode	Svensk longitudinell studie med kvalitative intervjuer.
Resultater/Funn	Informantenes forhold til, eller følelser om, foreldrene er ambivalente og har negativ effekt på barnas velvære, selv i voksen alder.
Relevans	Relevansen i denne artikkelen ligger i at informantene beskriver følelsene og forholdene de har med foreldrene sine i flere runder med datainnsamling over en lengre periode. Dette gir innsikt i det dynamiske ved mellommenneskelig forhold. Artikkelen ser på fire grupper barn som alle startet med et kort institusjonsopphold. Gruppe 1 som har blir gjenforent med foreldrene, gruppe 2 som blir værende i fosterhjem, gruppe 3 ble gjenforent etter opphold i fosterhjem og gruppe 4 ble tilbakeført med påfølgende ny omsorgsovertakelse. Årsakene til at informantene ble tatt ut av foreldrehjemmet kommer ikke tydelig frem, men foreldres psykiske uhelse og/eller avhengighet (alkohol, narkotiske stoffer), trekkes frem for enkelte av informantene. Det svenske systemet er ikke identisk med det norske, men Sverige og Norge har til felles at begge land kan defineres som institusjonelle velferdsstater (Colton & Williams, 2006, s. 69). Barnevernene i de nordiske landene har dermed mange likhetstrekk (NOU 2023: 7, s. 28).

Tabell 6. Artikkel 3.

Referanse	Chambers, R. M., Crutchfield, R. M., Willis, T. Y., Cuza, H.A., Otero, A & Carmichael, H. (2017). Perspectives: Former foster youth refining the definition of placement moves. <i>Children and Yout Services Review</i> , 73, s. 392-397. http://dx.doi.org/10.1016/j.chilyouth.2017.01.010
Hensikt	Finne ut hvordan tidligere fosterbarn definerer flytting i fosterhjemssystemet i USA
Metode	Kvalitative intervjuer med unge voksne med fosterhjemserfaring
Resultater/Funn	Flyttinger i fosterhjemssystemet kan defineres med utgangspunkt i tidsramme og forhold, pakking og avreise, tap av eiendeler og retur til foreldrehjemmet.
Relevans	Denne artikkelen er relevant fordi den belyser hvordan fosterbarn kan måtte gjennomgå flere fosterhjems plasseringer i løpet av perioden de er i fosterhjemssystemet, og hvordan denne prosessen kan påvirke dem. Disse barna kan også oppleve å bli tilbakeført til de biologiske foreldrene, for så å returnere til fosterhjemssystemet. Artikkelen belyser at slike prosesser kan ha negativ effekt på hvordan barna utvikler tillitt til andre, og danner og opprettholder forhold. Dette er elementer som kan kobles til opplevelsen av tilknytning. Informantene i artikkelen beskriver blant annet hvordan de opplevde gjenforeningen med sine biologiske foreldre. Flere av sitatene i artikkelen kan dermed brukes til å belyse problemstillingen. Fosterhjemssystemet i USA er ikke organisert helt likt som i Norge, men systemene deler at tilbakeføring en hovedprioritet (Colton & Williams, 2006, s. 95).

3.4 Tematisk analyse

En tematisk analyse er en kvalitativ analyse der empiriske materiale analyseres for å kunne utvikle relevante temaer (Tjora, 2021, s. 241). For å gjøre dette valgte jeg å gjennomføre en enkel tematisk analyse som presentert av Aveyard. Jeg brukte hovedsakelig Aveyards simplifiserte analysemodell i analysearbeidet, men brukte også Thidemanns 6 trinn for å gjennomføre en litteraturstudie. Disse trinnene er: 1. gjennomlesning for å vurdere artiklens relevans, 2. grundig lesning av artiklene, 3. kritisk vurdering av artiklens kvalitet, 4. analysere

og tolke resultatene i artiklene, 5. utarbeide en litteraturmatrikse og 6. sammenfatte resultatene og presentere dem i et eget resultatkapittel. Jeg vil nå beskrive fremgangsmetoden.

For å vurdere artiklenes relevans så jeg på artiklenes IMRaD-struktur. IMRaD står for Introduksjon (hvorfor er denne artikkelen skrevet), Metode (fremgangsmåten), Resultater (funn), Diskusjon (tolkning og vurdering av resultatene) samt en konklusjon som gir tydelige svar på spørsmålene fra innledningen (Thidemann, 2019, s. 68-69). Jeg startet med å lese sammendragene for å bedømme artiklenes relevans for problemstillingen.

Etter å ha funnet relevante artikler og lest grundig gjennom dem, gikk jeg videre til kvalitetsvurderingen. Helsebibliotekets sjekkliste for kvalitative studier er inspirert av CASP (Critical Appraisal Skills Programme) går grundig til verks i å vurdere om blant annet formål, metode og analyse er tydelig formulert, begrunnet og kontekstualisert. Den består av 10 spørsmål der svaret kan være ja, nei eller uklart. Jeg gikk gjennom alle artiklene og gav dem 1 poeng for hver «ja» og ½ poeng for hver «uklart». Artikkel 1 scoret 10 poeng, artikkel 2 fikk 7 poeng mens artikkel 3 fikk 9. I følge Aveyard bør ikke kvalitative studier kritiseres med de samme begrepene som kvantitative (gyldighet og pålitelighet). Kildekritikk av kvalitative studier kan være utfordrende fordi slike studier av natur er åpne for tolkning (Aveyard, 2018, s. 118). Aveyard foreslår at kvalitetssikringen av kvalitative studier fokuserer på troverdighet, overførbarhet, pålitelighet og at funnene kan bekreftes (Aveyard, 2019, s. 119-120). Ettersom forskerne som utfører kvalitative studier som oftest både innhenter og tolker dataene, kan det være vanskelig å opprettholde viss avstand fra funnene (Aveyard, 2019, s. 119). Dette ble anerkjent av forskerne selv i Aamodt & Olkowska (2022) der forskerne i etterkant av prosjektet følte at det var nødvendig for dem å tilby informantene samtale. Prosessen med datainnhenting hadde påvirket forskerne på et emosjonelt plan som de ikke var forberedt på (Aamodt & Olkowska, 2022, s. 217). Når forskere i kvalitative studier anerkjenner at funnene deres er åpne for tolkning og at total objektivitet hverken er mulig eller ønskelig, sier vi at de utviser refleksivitet (Aveyard, 2019, s. 119). Forskerne bak i Aamodt & Olkowska (2022) utviste refleksivitet ved å redegjøre for hvordan forskningsprosjektet påvirket dem. Refleksiviteten de utviste bidro til at jeg vurderte studien som troverdig. I Andersson (2018) fremhevet forfatteren at forskerteamet i den longitudinelle studien ikke hadde endret seg på de 35 årene studien foregikk. Forfatteren mente det hadde en positiv effekt på informantenes villighet til å dele og besvare spørsmålene oppriktig (Andersson, 2018, s. 634). I Chambers et al. (2017) ble påliteligheten av funnene forsvart gjennom en detaljert beskrivelse av analyseprosessen. Én forsker valgte fem intervjutranskripsjoner og kodet disse, deretter analyserte et annet medlem av

forskningsteamet de samme fem transkripsjonene og kodet dataene. Til sist vurderte begge forskerne resultatene sammen, med mål om å oppnå en enighet på 94 % dem imellom (Chambers et al. 2017, s. 393-394).

Neste steg var å analysere og tolke funnene i artiklene. Her fulgte jeg de syv stegene i Aveyards tematiske analysemodell. 1. identifisere temaer, 2. utvikle temaer, 3. navngi temaer, 4. vurdere temaene nøye, 5. jobbe med temaer som ikke støtter hverandre, 6. utforske resultater som virker for «perfekte», 7. kreativitet i temanavngivelse. For å finne frem til temaene brukte jeg en stegvis-deduktiv induktiv strategi. I denne strategien starter arbeidet med empirinær koding på tvers av relevante dokumenter. Jeg lagde en matrise med egne kolonner for artikkeltittel, overskriften funnet var lagt inn under, empirien fra artikkelens funnkapittel, tekststrenger som tilsvarte koden og analytiske tema jeg utledet fra koden. og funnene der jeg markerte relevante funn med små tekststrenger, altså koder. Disse kodene skal være detaljerte og knyttes til empirien (Tjora, 2021, s. 247-248). Jeg kopierte resultatdelene i hver artikkel, og limte dem inn i en matrise. Dette gav meg god oversikt over resultatene og hvor de kom fra. Jeg markerte funn jeg anså som relevante med merketusj, og kodet dem i en egen kolonne. Videre ble kodene organisert inn i kodegrupper i henhold til det tematiske innholdet. Denne grupperingen gjorde jeg i en ny matrise der jeg tok inspirasjon fra en tabell i Aveyard (Aveyard, 2019, s. 143). I første runde kom jeg frem til seks temaer med to til tre undertemaer. Etter videre analysearbeid og god hjelp fra veileder stod jeg igjen med to temaer med to undertemaer hver. Jeg koblet de to temaene til to ulike symboler (trekant og runding), leste gjennom funnene i hver artikkel igjen, og markerte alle de relevante funnene med det korresponderende symbolet. For å illustrere temautviklingen har jeg slått sammen Thidemanns og Aveyards tabeller under:

Tabell 7. Kodingsmatrise

Artikkel	Tekstutdrag	Tekstkoding	Analytisk tema
Artikkel 1 – Aamodt & Olkowska (2022)	«Jeg føler kanskje at den morskjærligheten har blitt litt borte. Jeg vet ikke. Jeg håper jo den kommer tilbake igjen. Men jeg føler liksom at for meg så kunne det vært dattera til naboen eller en veninne som var på besøk. Og det er jo så sårt, det også. Og jeg skulle så gjerne ha følt den der følelsen.»	Fremmedgjøring, barnet føles som en fremmed	Manglende følelse av tilhørighet

Komplett temamatrikse følger i kapittel 4.

3.5 Studiens troverdighet

Jeg har forsøkt å beskrive prosessen jeg har gjort i datainnsamlingen og -analysen så detaljert som mulig for å øke etterprøvbareheten til studien min. En bacheloroppgave vil ikke kunne ta for seg all relevant litteratur om et gitt tema. Oppgavens begrensninger til 3 artikler gjør at troverdigheten av resultatene mine kan diskuteres. En god litteraturstudie fordrer at en klarer å ta i bruk spesifikke metoder for å identifisere, kritisk vurdere og syntetisere litteraturen (Aveyard, 2019, s. 14). Hvis man ikke finner forskningsartikler med funn som kan knyttes til problemstillingen, kan det være utfordrende å få belyst den på en tilfredsstillende måte (Aveyard, 2019, s. 96). Her settes min egne evne til å finne relevant litteratur på prøve. I løpet av litteratursøket oppdaget jeg at jeg fant svært få kilder som oppfylte kriteriene om kvalitet og tidsrom. Dette bidro til at det tok meg lang tid å finne den siste artikkelen. Denne artikkelen ligger utenfor tidsrommet 2018-2024 da den ble publisert i 2017. Tematikken er også mindre relevant enn de to andre artiklene, men i veiledningsprosessen endte jeg opp med denne som den tredje artikkelen.

En svakhet i oppgaven er min manglende forskningserfaring. Dette er mitt første forsøk på tematisk analyse, det å identifisere og navngi temaer som kunne belyse problemstillingen opplevde jeg som svært krevende. Det var utfordrende å lage temaer som favnet over alle funnene jeg anså som relevante for problemstillingen. I søken etter temaer tok jeg også meg selv i å bli særlig opptatt av at jeg «måtte» finne svar på problemstillingen, i slik grad at det overskygget om funnene faktisk var relevante. To av artiklene presenterer funn som ikke er relevante grunnet informantenes kontekst, eksempelvis informanter som aldri ble tilbakeført. I løpet av analyseprosessen innså jeg at noen av utsagnene som underbygde temaene mine, ikke kvalifiserte til å belyse problemstillingen.

4. FUNN OG DRØFTING

Analysen resulterte i to hovedfunn, hvert med sine undertemaer. Tabellen under viser en oversikt.

Tabell 8. Analytiske tema

Tema	Tema 1: Manglende opplevelse av tilhørighet	Tema 2: Strategier for å navigere forholdet etter tilbakeføring
Undertema 1	Barns manglende opplevelse av tilhørighet	Barns strategier
Undertema 2	Foreldres manglende opplevelse av tilhørighet	Foreldres strategier

I dette kapitlet vil jeg presentere funnene mine, og drøfte dem i lys av tilknytningsteori, narrativ teori og tidligere forskning.

4.1 Manglende opplevelse av tilhørighet

Et tema som gjorde seg synlig i alle de tre artiklene var en manglende opplevelse av tilhørighet. Flere av barna følte ikke de hørte hjemme i den biologiske familien, at foreldrene deres ikke var *deres foreldre*. Mødrene i Aamodt & Olkowska (2022) delte også at de følte på fremmedgjøring ovenfor barna etter tilbakeføringen. Temaet belyser problemstillingen fordi det gir et innblikk i hvordan barn og foreldre opplever tilknytningen mellom dem. Både barn og foreldre rapporterte en følelse av fremmedgjøring ovenfor hverandre og mangel på emosjonelt bånd seg imellom. Samtidig uttrykte noen av barna at de opplevde båndet til foreldrene som en selvfølge. Dette temaet hadde følgende undertemaer: Barns manglende opplevelse av tilhørighet og Foreldres manglende opplevelse av tilhørighet.

4.1.2 Barns manglende opplevelse av tilhørighet

Noen av informantene i Chambers et al. (2017) ble rekruttert ved såkalte «drop-in centers» i USA. Disse lokalene tilbyr blant annet tjenester for mentalt syke og hjemløse. Flere av deltakerne i denne studien hadde historikk med rotløshet i form av sofasurfing og hjemløshet. Noen av de tidligere fosterbarna beskrev hvordan de ikke følte tilhørighet noen steder. Heller ikke da de ble tilbakeført til familiene sine.

It's weird after you gone for so long, you come back to your parents' house, and it's different. Even though it's your mom or your dad, it's weird. It's like, 'do I belong here?' type of difference. When I had moved back with my auntie, it was very, 'Do you want me here? I don't think I should be here. You got used to that other life, being to yourself, and being so independent (Benjamin, 19, African American, 11 placement moves, 1 return home) (Chambers et al., 2017, s. 395).

Barn som opplever ustabile oppvekstmiljøer i foreldrehjemmet, flytting(er) og gjenforening kan slite med å skape relasjonelle bånd med omsorgspersonene de møter ved de ulike plasseringene, og kan utvikle tilknytningsskade (Miranda et al., 2019, s. 395). Reaktiv tilknytningsforstyrrelse hos små barn beskrives i DSM-IV (manual for psykiatriske diagnoser), antydningen er at den kommer av «patogen omsorg» der barnet har opplevd vedvarende mangel på dekning av følelsesmessige behov, fysiske behov og/eller stadig endring av primæromsorgsgivere. Mangel på tilknytning i seg selv er svært sjeldent, men alvorlig, og forbindes med stadig skifte av omsorgspersoner (Killén, 2019, s. 70). Hvis vi ser på Benjamins sitat i lys av tilknytningsteori, ser vi at han beskriver hvordan han er blitt så vant til å stå på egne ben at han ikke føler han hører til hos sin biologiske familie. Han stiller også spørsmål til om han er ønsket. Mange barn som flytter i fosterhjem har negative indre arbeidsmodeller der de tviler på egenverd og innehar mistillit til andres evne og vilje til å gi dem omsorg (Bunkholdt, 2023, s. 211). Vi kan ikke anta at Benjamin har en tilknytningsskade som hindrer ham fra å oppleve tilknytning til de biologiske foreldrene basert på sitatet over. Det kommer frem av sitatet at han har opplevd 11 flyttinger. En kvantitativ studie på barn med tilknytningsutfordringer og gjenforening oppdaget at lengden på opphold utenfor hjemmet hadde større påvirkning på barnets tilknytningsmønster enn antallet flyttinger (Lecompte, V., Pascuzzo, K. & Hélie, S., 2023, s. 6). Med 11 flyttinger er det likevel nærliggende å anta at Benjamin hadde et lengre opphold utenfor foreldrehjemmet.

Fra et narrativteoretisk perspektiv kan vi også tolke uttalelsen som Benjamins forsøk på å lage en historie som forklarer hvorfor han opplever seg uønsket. Han stiller seg selv spørsmålet «do you want me here?», og følger opp med å forklare at han selv ikke tror han hører til. Han forteller at han har blitt vant til å være på egenhånd og uavhengig. Vi kan tolke det slik at Benjamins identitetskonklusjon er at han er uavhengig av omverdenen, en som ikke trenger andre. Narrativer brukes i prosesser der vi skaper oss selv, selvet i narrativ teori skapes i samhandling med andre. Med denne tolkningsrammen kan vi si at Benjamin har skapt en historie om seg selv som en som er uavhengig og står på egne ben som et svar på et liv fylt av ustabilitet og mangel på vedvarende og stabile relasjoner til omsorgspersoner.

Et annet, litt motstridende, funn i denne oppgaven var at enkelte informanter opplevde tilhørighet i den biologiske familien. En informant i Chambers et al. (2017) som sammenliknet hvordan det var å flytte mellom fosterhjems plasseringer og hvordan det var å komme hjem til den biologiske familien beskrev det slik:

I think going back to your family...you're going to people you know, you're going to environments that you know, most of the time. You have some sort of emotional connection with them... (Elizabeth, 21, white, 17 placement moves, 2 returns home) (Chambers et al., 2017, s.

395).

Her forteller Elizabeth at hun opplever en emosjonell tilknytning til familien, og at familien og hjemmet er noe hun «kjenner». Dette er i takt med hva andre forskere har funnet. En norsk undersøkelse fra 1995 brukte intervjuer til å utforske fosterbarns følelsesmessige opplevelse av oppveksten som fosterbarn. Et av funnene var at flere av barna følte en tilhørighet, som de forstod som noe annet enn tilknytning, til de biologiske foreldrene selv når de visste at de ikke kunne bo sammen (Sandberg, 2003, s.130). Elizabeth utdypet ikke hva hun legger i den emosjonelle tilknytningen hun nevner, dermed blir det vanskelig å anta hvilken kvalitet hun legger i begrepet. Likevel viser dette funnet at barna ikke har en uniform opplevelse av fremmedgjøring, selv om opplevelsen av å ikke høre til i den biologiske familien var mer fremtredende i empirien.

4.1.2 Foreldres manglende opplevelse av tilhørighet

Flere av mødrene i Aamodt & Olkowska (2022) beskrev hvordan barnet føles fremmed for dem, en mor uttalte:

Jeg føler kanskje at den morskjærligheten har blitt litt borte. Jeg vet ikke. Jeg håper jo den kommer tilbake igjen. Men jeg føler liksom at for meg så kunne det vært dattera til naboen eller en venninne som var på besøk. Og det er jo så sårt, det også. Og jeg skulle så gjerne ha følt den der følelsen. (Aamodt & Olkowska, 2022, s. 213).

Her beskriver moren hvordan barnet føles fremmed for henne, og at hun føler hun har mistet morskjærligheten. Hun forteller også at dette oppleves sårt, og at hun skulle ønske følelsene for barnet var sterkere. Narrativ teori sier noe om hvordan mennesker skaper mening i situasjoner der livet ikke er i tråd med konsensus. Forskning viser at omsorgsovertakelser kan komme som et sjokk for de biologiske foreldrene (Otterlei, Ilstad & Paulsen, 2021, s. 198). En måte for en forelder å håndtere en omsorgsovertakelse på kan være å skape et narrativ om at barnet deres er tapt for alltid eller at barnet aldri var deres. Slik kan virkeligheten bli mer håndterlig. Samtidig kan det skape en emosjonell avstand ovenfor barnet, en avstand det blir vanskelig å redusere selv etter tilbakeføring. Denne fremmedgjørelsen av barnet kan få implikasjoner for relasjonen mellom foreldrene og barna ved tilbakeføring. Tidligere forskning viser at relasjonelle bånd mellom barn og omsorgspersoner bare kan etableres når den voksne over tid har vist tydelig sine sterke (positive) følelser ovenfor barnet, som med tid vil være sannsynlig å gjengjelde (Sandberg, 2003, s. 119). Implikasjonene i dette funnet kan dermed være at foreldrenes manglende følelse av tilhørighet kan kunne stå i veien for reparasjon av relasjonen som ble brutt ved omsorgsovertakelsen.

4.2 Strategier for å navigere forholdet etter tilbakeføring

I dette temaet forsøker jeg å samle strategier barna og foreldrene har utviklet for å håndtere forholdet mellom dem. Informantene beskrev på ulike måter hvordan de forholdt seg til foreldrene/barna etter å ha opplevd tilbakeføring. Det ble tydelig at begge grupper forsøkte å navigere forholdet til hverandre på ulike vis. Temaet er relevant for problemstillingen fordi det gir innblikk i hvordan barn og foreldre regulerer egen atferd for å opprettholde eller bryte båndet mellom dem. Noen av barna forteller at de velger å skape avstand til foreldrene, mens andre velger å aktivt knytte seg nærmere dem. Foreldrene på sin side beskriver konflikten mellom hva de vet er rett å gjøre ovenfor barnet, og følelsene de sitter med etter tilbakeføringen. Dette temaet hadde følgende undertemaer: Barns strategier og Foreldres strategier.

4.2.1 Barns strategier

Barn med fosterhjemserfaring har høy sannsynlighet for å ha opplevd traume, i tillegg er det sannsynlig at omsorgspersonen(e) var involvert i traumeepisoden(e) (Miranda et al., 2019, s. 395). Flere av informantene i Andersson (2018) har foreldre med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus. Derfor er det muligens ikke overraskende at enkelte av barna beskriver vanskelige barn-foreldre-forhold.

Bodil (28) had lost touch with her mother but called her when she was expecting her first child. The telephone call was a great disappointment, and she decided never to see her again. At 37, she said again that she had no contact with her mother: "She is so horrible and hard, strange and sick, it makes me feel ill." (Andersson, 2018, s. 636).

Bodil tilhører gruppen barn i Andersson (2018) som ble tilbakeført i en periode før det ble vedtatt ny omsorgsovertakelse. Bodil forsøkte å gjenopprette kontakten med foreldrene i voksen alder, men ble skuffet og forstyrret av opplevelsen. Hun valgte å ta avstand fra moren og sette en stopp for forholdet etter å ha utvist kontaktsøkende atferd da hun selv skulle bli mor. Tidligere forskning har vist en signifikant sammenheng mellom mødres diagnoser og barnas tilknytningskvalitet (Killén, 2019, s. 67). Foreldrenes psykososiale tilstand og egne traumeopplevelser kan ha negativ effekt på deres omsorgsferdigheter (Lecompte, K., Pascuzzo, K. & Hélie, S., 2023, s. 2). Vi kan ikke uten videre anta at Bodil har utrygg tilknytning til moren basert på dette utsagnet, eller at moren selv har psykisk uhelse. Likevel kan Bodils sterke beskrivelse indikere at moren har utfordringer som har en negativ påvirkning på hvordan hun forholder seg til datteren.

Ikke alle informantene valgte å skape avstand til foreldrene, for noen fikk de bedre forståelse for foreldrenes utfordringer da de ble eldre.

Torsten had an ambivalent relationship to his mother and felt let down by her, but as adult, he had lived with her when he was not in prison. At 27, he said that their contact had improved and that “everything was forgiven.” He could now understand her and the power drugs have over people. (Andersson, 2018, s. 637)

Selv om Torstens forhold til moren ble vurdert som ambivalent som barn, ble kontakten mellom dem bedre i takt med at Torsten ble eldre. Torsten utviklet forståelse for morens situasjon da han ble eldre, og valgte å tilgi henne. Sett gjennom en narrativ teoretisk linse kan vi si at Torstens nye forståelse av morens situasjon kan ha hjulpet ham med å skape en mening ut av egne barndomsopplevelser. Dette kan ha bidratt til at han valgte å tilgi moren og styrke forholdet. Hvis vi retter fokuset på tilknytningsteori, gir sitatet oss noen indikasjoner på hvilken tilknytningsstil Torsten muligens innehar. Tidligere forskning har funnet at utrygg tilknytningsstil kan være et predikativ på blant annet kriminalitet (Miranda et al., 2019, s. 396). Torsten har historikk med fengselsopphold, i tillegg ble han beskrevet som å ha et ambivalent forhold til moren som barn. Disse faktorene kan indikere at Torsten har en utrygg eller desorganisert tilknytningsstil, uten at vi kan trekke noen endelige konklusjoner.

4.2.2 Foreldrenes strategier

En mor som hadde mistet omsorgen for sin da ett år gamle datter, for så å få barnet tilbakeført etter at barnet fylte tre år ble intervjuet av Aamodt & Olkowska (2022) to uker etter gjenforeningen. Hun fortalte om hvordan barnet søkte trøst hos henne, og hvordan dette opplevdes for moren.

Hun kommer til meg og setter seg på fanget. Og holder rundt meg og setter seg inntil meg og tar imot trøst. Noe jeg synes er veldig godt. Men fra min side så føler jeg at det er et eller annet som ikke har kommet helt på plass ennå liksom. (Aamodt & Olkowska, 2022, s. 218).

Kjernen i tilknytningsteori er at vi er biologisk kodet til å søke tilknytningspersonen vår for trøst og beskyttelse når vi blir redde (Kirkengen & Ness, 2021, s. 55). At barnet søker mor og tar imot trøst kan tolkes som et uttrykk av tilknytningsatferd. Formålet med tilknytningsatferd er at barnet oppnår ivaretagelse fra en omsorgsperson. Uten at vi har data om akkurat hvordan dette barnet opplever tilknytningen til moren, har vi anekdotisk data fra moren om at denne oppførselen har funnet sted. Samtidig forteller moren at hun gjerne gir trøst, men at det er noe som mangler. Moren handler utviklingsstøttende, hun ser og forstår at barnet ønsker trøst, og gir dette. Likevel sier moren at hun føler på en emosjonell avstand. En norsk studie fant at mødres evne til å trøste hadde sammenheng med trøsten de selv fikk som barn (Killén, 2019, s. 71). Samtidig sier forskning at mors tilknytningsstil som voksen predikerer barns tilknytning

75 % av tiden (Killén, 2019, s. 71). Dermed kan det være relevant å merke seg at foreldres opplevelse kan ha forbindelse med den tilknytningen de har hatt til egne omsorgspersoner.

De fleste barn i norske fosterhjems plasseringer har samvær med biologiske foreldre 7-12 ganger i året (Bunkholdt, 2023, s. 208). Samværet er ment å besørge tilknytning, kontinuitet og stabilitet samt gi barnet utviklingsstøtte (Bunkholdt, 2023, s. 210). Ut ifra det Ida forteller kan det høres ut til at denne målsettingen ikke alltid oppnås, og at relasjonen til barnet ikke opprettholdes eller støttes godt nok opp under i forkant av tilbakeføring.

For sånn som det var før, hvis vi skulle komme oss over noe flytende lava for å berge livet, så hadde jeg kasta barna på ryggen og kommet meg over, og hadde ikke tenkt en gang. Nå, er det sånn at selvfølgelig hadde jeg tatt barna på ryggen og kommet meg over, men jeg hadde gjort det fordi det var det rette å gjøre. Jeg er kjempeglad i dem. Jeg gjør hva som helst for dem, men det er noe som er ødelagt. Det er noe med den derre fullstendig, ofrende (pause, mor sukker) det er så vanskelig å beskrive morskjærlighet med ord. (Aamodt & Olkowska, 2022, s. 219).

Ida beskriver hvordan det som en gang var komplett morskjærlighet nå føles annerledes. Hun beskriver det med en hypotetisk situasjon der hun og barna må komme seg over flytende lava, og at motivasjonen til å redde barna er annerledes nå enn før. Før omsorgsovertakelsen var morskjærligheten en selvfølge, etter tilbakeføringen sier Ida at hun ville reddet barna fordi «det var det rette å gjøre». Samtlige informanter i Aamodt & Olkowska (2022) beskriver hvordan de opplever emosjonell avstand, men de fleste velger å prioritere barnet og opptre utviklingsstøttende ovenfor det. Det er nærliggende å tenke at den emosjonelle avstanden kan knyttes til relasjonsbruddet som skjedde da barnet ble tatt ut av hjemmet. Omsorgsovertakelser kan oppleves svært traumatisk for både foreldre og barn. Flere av mødrene i Aamodt & Olkowska omtalte seg selv som «dårlige mødre» fordi de opplever en inkongruens i forhold til hva samfunnet forventer de skal føle, og hva de faktisk føler i etterkant av tilbakeføringen. En mor uttrykte skyldfølelse over at hun ikke følte på den lykken de rundt henne antok hun følte på da hun fikk datteren tilbake. Disse mødrene kan komme til å skape et narrativ der omsorgsovertakelsen forklares ved at de var dårlige mødre, i slik grad at «dårlig mor» kan bli en identitetskonklusjon de fortsatt sitter med selv etter at de har fått tilbake omsorgen for barnet. Dette narrative kan ha potensiale for å stå i veien for mor-barn-forholdet.

5. AVSLUTNING

Formålet med denne oppgaven var å finne ut av hvordan barn og foreldre opplever at forholdet mellom dem påvirkes av omsorgsovertakelse med tilbakeføring. Denne oppgaven viser at et utvalg barn og foreldre som har opplevde omsorgsovertakelse og tilbakeføring opplever store utfordringer i relasjonen til hverandre. Funnene i denne oppgaven tyder på at barna og foreldrene har ambivalente følelser ovenfor hverandre, føler på fremmedgjøring og prøver å finne strategier for å navigere forholdet. Disse strategiene kan for barna ta form av å skape avstand, men også å søke nærhet, begge for å oppnå en grad a beskyttelse for seg selv. Foreldrene kan føle på en emosjonell avstand til barnet, der barnet føles som en fremmed og at noe har skjedd med morskjærligheten som var der før omsorgsovertakelsen. Samtidig prøver de fleste foreldrene å gi barna utviklingsstøttende omsorg. Funnene kan tyde på at flere av barna og foreldrene har utrygge eller desorganiserte tilknytningsstiler, og at dette påvirker forholdet mellom dem.

Forskningsartiklene gir generelt lite detaljert informasjon om barnas omsorgssituasjon og tilknytning i forkant av omsorgsovertakelsene. Kunnskap om tilknytningen barna hadde til foreldrene sine før omsorgsovertakelsen og hvordan kontakten mellom barna og foreldrene artet seg i løpet av omsorgsovertakelsen ville gitt temaene mer gyldighet og gjort dem mer etterprøvbare. Felles for alle de tre artiklene mine er at funnene i dem er utledet fra relativt små studier. Dette kan vurderes som en svakhet ettersom større studier generelt kan ilegges mer tyngde. Samtidig var det lite informasjon om konteksten i forhold til omsorgsovertakelsene og tilbakeføringene, med unntak av den norske studien, og den svenske til en viss grad. Tidspunktet for den første omsorgsovertakelse og varigheten av opphold utenfor hjemmet kommer ikke tydelig frem i de vitenskapelige artiklene. Alderen på barna i de ulike fasene av prosessen og hvor lenge etter tilbakeføring studiene fant sted ville gitt mer gyldige resultater.

En av hovedartiklene handlet direkte om forholdet mellom foreldre og barn etter tilbakeføring, slik at deler av problemstillingen kunne belyses godt. Samtidig utforsket en annen studie forholdet voksne barn hadde til sine foreldre, som passer godt med problemstillingen. Dette gir resultatene mer gyldighet. Metodearbeidet fulgte oppskrifter fra anerkjente eksperter på litteraturstudier, dette gir oppgaven et løft til tross for at jeg er uerfaren med metoden.

Skriveprosessen har resultert i ny innsikt og gjort at jeg sitter igjen med flere spørsmål. Deriblant at også foreldre opplever ambivalens og fremmedgjøring ovenfor barn de har vært atskilte fra over lengre tid. Funnene i denne oppgaven kan legges inn som et argument for behovet for mer forskning på barnevernet kan støtte opp om familier i tilbakeføringsprosessen.

7. LITTERATURLISTE

- Aamodt, H. A. & Olkowska, A. (2022). «Det er som om det er naboens barn som er på besøk» - en diskursiv analyse av mødres følelsesmessige erfaringer med tilbakeføring etter en omsorgsovertakelse. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*. 19(4). s. 212-225. <https://doi.org/10.18261/thp.19.4.2> *14
- Andersson, G. (2018). Relationship to parents in adulthood with a background of out-of-home care in childhood. *Child & Family Social Work*, 23. s. 633-639. <https://doi.org/10.1111/cfs.12454> *7
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide* (4. utg.). Open University Press *194
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. [Barnevernsloven - bvl - Lovdata Pro](#)
- Bufdir. (u.å.). *Barn i fosterhjem og beredskapshjem*. Hentet 11. april 2024 fra [Statistikk og analyse | Bufdir](#) *6
- Bufdir. (u.å.). *Barnevernstiltak til barn med innvandrerbakgrunn*. Hentet 15.april 2024 fra [Statistikk og analyse | Bufdir](#) *3
- Bufdir. (2023, 17. mars). *Bollywood-film om norsk barnevernssak*. [Bollywood-film om norsk barnevernssak | Bufdir](#) *1
- Bunkholdt, V. (2023). *Fosterhjemsarbeid: Fra rekruttering til tilbakeføring* (utg. 6). Gyldendal.
- Colton, M. & Williams, M. (2006). *Global perspectives on foster family care*. Russell House Publishing *21
- Chambers, R. M., Crutchfield, R. M., Willis, T. Y., Cuza, H.A., Otero, A & Carmichael, H. (2017). Perspectives: Former foster youth refining the definition of placement moves. *Children and Youth Services Review*, 73, s. 392-397. <http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.01.010>
- Choate, P. & Tortorelli, C. (2022). Attachment Theory: A Barrier for Indigenous Children Involved with Child Protection, *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19(14). <https://doi.org/10.3390/ijerph19148754> *20
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal Akademisk. *40
- Eide, G. & Nordenhof, I. (2014). *Fellesskap og ferdigheter – veier til mestring i barne- og ungdomsgrupper*. Fagbokforlaget *18
- Falch-Eriksen, A. & Skaaden, H. (2020). *Barnevernet i møte med mangfold – Evaluering av en kommunikasjonskampanje* (NOVA Rapport nr. 9/20). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. [NOVA Rapport 9/20 \(bufdir.no\)](#) *2
- Gulbrandsen, L. V. (Red.). (2017). *Oppvekst og psykologisk utvikling* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Helgesen, L. A. (2021). *Menneskets dimensjoner* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk.

- Jacobsen, H. (2016). Små barn i fosterhjem – hvilke viktige utviklingsområder bør vi fokusere på? I H. Sundt (Red.), *Fosterhjemshåndboka* (7. utg.). Kommuneforlaget. *18
- Jansen, A. (2013). *Narrative kraftfelt – utvikling hos barn og unge i et narrativt psykologisk perspektiv*. Universitetsforlaget. *27
- Killén, K. (2019). *Barndommen varer i generasjoner – Forebygging er alles ansvar* (4. utg.). KF. *19
- Kirkengen, A. L. & Næss, A. B. (2021). *Hvordan krenkede barn blir syke voksne* (4. utg.). Universitetsforlaget. *32
- Kojan, B. H. (Red.). (2023). *Beslutninger i barnevernet* (2. utg.). Universitetsforlaget. *79
- Lecompte, V., Pascuzzo, K. & Hélie, S. (2023). A look inside family reunification for children with attachment difficulties: An exploratory study. *Children and Youth Services Review*, 154, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.107140> *10
- Miranda, M., Molla, E., & Tadros, E. (2019). Implications of Foster Care on Attachment: A Literature Review. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 27(4), 394-403. <https://doi.org/10.1177/1066480719833407> *9
- NOU 2023: 7. (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid – Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Barne- og familiedepartementet. [NOU 2023: 7 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no) *39
- Otterlei, M. T., Ilstad, J. T. & Paulsen, E. (2021). Foreldre i krise: foreldres opplevelser med en omsorgsovertakelsesprosess. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 98(3). <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2021-03-04> *18
- Rienecker, L. & Jørgensen, P.S., (2013). *Den gode oppgaven – håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (utg. 6), Fagbokforlaget. *41
- Roscoe, K. D., Carson, M. A. & Madoc-Jones, L. (2010). Narrative social work: Conversations between theory and practice. *Journal of Social Work Practice* 20(1). <https://doi.org/10.1080/02650533.2010.530344> *15
- Sandberg, K. (Red.). (2023). *Barnevernsrett: En fremstilling, analyse og vurdering av barnevernsloven 2021*. Universitetsforlaget. *67 (ekskludert kap 12 og 4 i pensumlisten for BBA303)
- Sandberg, K. (2003), *Tilbakeføring av barn etter omsorgsovertakelse*. Gyldendal Norsk Forlag. *34
- Skivenes, M. & Skramstad, H. (2015). The emotional dimension in risk assessment: a cross-country study of the perceptions of child welfare workers in England, Norway and California (United States). *The British Journal of Social Work*, 45(3), 809-824 <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct177> *17
- Sundt, H. (2016). Tilbakeføring til foreldrene. I H. Sundt, *Fosterhjemshåndboka* (7. utg.). Kommuneforlaget. *7
- Thidemann, I-J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter*. Universitetsforlaget.

Kandidat: 6013

Tjersland, O. A., Engen, G., Jansen, U. & Todd-Kvam, M. (2022). *Allianser* (3. utg.). Gyldendal.

Tjora, A. (red.). (2021) En smak av forskning. Bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt. Cappelen Damm Akademisk. *20

Selvvalgt pensum: 761

Vedlegg 1. Litteratursøk

Database	Søkeda to	Søk numm er	Søkeord og ordkombinas jon	Avgrensninger	Anta ll treff	Leste abstra ct	Leste artikl er	Artikle r inklude rt
Idunn	15.01	1	Barnevern, fosterhjem, tilbakeføring	Forskningsartik ler, 2018-dd	18	7		
Idunn	20.01	2	Fosterhjem, barn, ungdom	2018-dd	103	2		
Idunn	20.01	3	Barnevern, fosterhjem, barn, ungdom	2018-dd	92	4		
Idunn	20.01	4	Barnevern, tilbakeføring	2018-dd	23	1	1	1
Idunn	20.01	5	Fosterhjem, tilknytning	2018-dd	57	5		
Idunn	20.01	6	Tilknytning	2018-dd	93	2		
Oria, Norsk fagbibliot ek	26.01	7	(barn OR child*) AND (experience OR erfaring) AND (tilknytning OR attachement)	2018-dd, norsk, engelsk, vitenskapelige artikler	422	12	3	
Oria, Norsk fagbibliot ek	26.01	8	(barn OR child*) AND (experience OR erfaring) AND (tilknytning OR attachement) AND foster*	2018-dd, norsk, engelsk, vitenskapelige artikler	4	0	0	
Idunn	26.01	9	(barn OR child*) AND (experience OR erfaring) AND (tilknytning OR attachement) AND (tilbakeføring OR return)	Forskningsartik kel, 2018-2023	64	5	1	
Idunn	26.01	10	(barn OR child*) AND	Forskningsartik kel, 2018-2023	18			

			(experience OR erfaring) AND (tilknytning OR attachement) AND (tilbakeføring OR return) AND foster*					
Idunn	22.03	11	(barn OR child*) AND (tilknytning OR attachement) AND (tilbakeføring OR return) AND foster*	Forskningsartikkel, 2018-2024	25	2		
Idunn	22.03	12	(barn OR child*) AND (tilknytning OR attachement) AND foster*	Forskningsartikkel, 2018-2024	75			
Oria, Norsk fagbibliotek	23.03	13	(barn OR child*) AND (tilknytning OR attachement) AND foster*	Artikkel, 2018-2024	16	3		
Oria, Norsk fagbibliotek	02.04	14	(barn OR child*) AND (gjenforening OR return) AND foster*	Artikkel, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024, norsk, engelsk	190	5		
Oria, Norsk fagbibliotek	02.04	15	(barn OR child*) AND (perspektiv OR perspective) AND (gjenforening OR return) AND foster*	Artikkel, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024,	20	6	1	
Oria, Norsk fagbibliotek	02.04	16	(barn OR child*) AND (perspektiv OR perspective) AND	Artikkel, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024,	31	4		

			(gjenforening OR reunification) AND foster*					
Oria, Norsk fagbibliotek	03.04	17	(barn OR child*) AND (gjenforening OR reunification) AND foster*	Artikkel, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024,	237	5		
Oria, Norsk fagbibliotek	03.04	18	(barn OR child*) AND (erfaring OR experience) AND (gjenforening OR reunification) AND foster*	Artikkel, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2018-2024,	85	10	2	1
Oria, Norsk fagbibliotek	07.04	19	(barn OR child*) AND (gjenforening OR reunification) AND foster*	Artikler, Fra fagfelleverderte tidsskrift, 2017-2018	288	20	7	1